

Sustainable City Challenge 2023

2 – 6 oktober 2023

1. De Challenge

Utrecht werkt aan een duurzame en gezonde toekomst. Met een ambitieuze ruimtelijke strategie en de ontwikkeling van een nieuwe stedenbouwkundige visie zet de stad koers uit voor gezond stedelijk leven voor iedereen in deze snelgroeiende stad. En daar kan iedereen aan bijdragen.

Begin oktober - als onderdeel van de Utrecht Science Week - startten ruim honderd studenten vanuit het Utrechtse mbo, hbo en wo aan alweer de vierde editie van de Sustainable City Challenge. Hun missie? Het bedenken van slimme, duurzame oplossingen voor verschillende duurzame vraagstukken in Utrecht, in vier verschillende wijken: Cartesius, Utrecht Science Park, Overvecht en Utrecht-Oost.

Studenten van Hogeschool Utrecht, ROC Midden Nederland, Universiteit Utrecht en MBO Utrecht werkten vijf dagen lang samen, waarbij ze in gesprek met bewoners, opdrachtgevers en experts op zoek gingen naar vernieuwende ideeën. Ook leren ze zichzelf en de andere studenten goed kennen en ontwikkelden nieuwe vaardigheden, reden dat de challenge ook onderdeel is van MDT Utrecht.

In de challenge droegen studenten ook bij aan de Toekomstgesprekken van Gemeente Utrecht, waarbij de gemeente met haar inwoners in gesprek is over de inrichting van de toekomstige stad. De gesprekken met inwoners tijdens de challenge gaven daar ook weer nieuwe inzichten voor.

Het resultaat? Nieuwe inzichten, leuke nieuwe contacten en mooie reeks oplossingen die de stad dan 100 studenten denken mee over een duurzame toekomst voor Utrecht. De Sustainable City Challenge richtte zich op de thema's gezond stedelijk leven, vergroening en klimaatadaptatie, welzijn en betrokkenheid en actieve mobiliteit. De inzet en creativiteit van de studententeams hebben geleid tot mooie en concrete oplossingen.

De vier winnende oplossingen, één voor elke wijk, dragen bij aan meer rust, ontspanning en contact in Cartesius, groene ontmoetingsplekken op het Utrecht Science Park, gezondere mobiliteit in Utrecht-Oost en meer (sportief) sociaal contact tussen bewoners van Overvecht rond SVO De DREEF.

Tijdens de finale maakte burgemeester Sharon Dijksma deze vier winnende concepten bekend namens alle betrokken organisaties en de betreffende wijken. Komende tijd worden de beste ideeën samen met partners in de wijk verder uitgewerkt - met hulp van studenten - en waar mogelijk ook doorontwikkeld.

In dit verslag gaan we dieper in op de duurzaamheidsvraagstukken waarmee de studenten aan de slag zijn gegaan en de waarde van de oplossingen voor de stad Utrecht. Opdrachtgevers delen hun perspectieven en studenten delen hun ervaringen. Ontdek de innovatieve oplossingen die zijn bedacht en lees hoe we, in samenwerking met partners, bewoners en studenten, Utrecht hiermee weer iets duurzamer willen maken.

2. De aanpak

Om oplossingen te ontwerpen die daadwerkelijk aansluiten bij de wereld van de Utrechters, wordt er tijdens de Sustainable City Challenge gewerkt ontwerpgericht gewerkt, met hulp van design thinking, social design en met een sprint van vijf dagen. Hiermee ontwikkelen studenten nieuwe ideeën om een vraagstuk mee op te lossen samen met bewoners. Die oplossing wordt hiermee gevonden in de échte ervaringen van de doelgroep.

Die doelgroep staat centraal door het vraagstuk telkens dat er ook gekeken wordt naar de context van de doelgroep om bijvoorbeeld een goede marktbenadering te realiseren.

De methode bestaat uit 5 aangegeven fasen die doorlopen

Worden:

1. Inleven
2. Begrijpen
3. Ideeën bedenken
4. Prototype maken
5. Testen

Ervaring van de coaches

De coaches van de challenge begeleiden studenten tijdens de week in dit proces; in het nemen van de juiste stappen, in het contact met inwoners en betrokken organisaties en in de samenwerking onderling met alle verschillende achtergronden, expertises en meningen.

Coach Jasper vindt het inspirerend om te zien dat op de eerste dag de studenten vaak 'overwhelmed' zijn. "We kunnen zo'n groot vraagstuk toch niet in 1 week oplossen!". Vijf dagen later staan ze in de finale met een uitgewerkt idee hun prototype te presenteren. Binnen een week hebben ze het hele traject afgelegd waarbij ze eindigen met een mooie pitch.

De coaches vertellen dat de studenten echt naast elkaar staan en samen werken naar hun eindconcept. Iedereen draagt bij vanuit zijn of haar eigen expertise.

3. De vraagstukken

3.1 De vier vraagstukken

Tijdens de challenge werkten studenten in teams aan vier verschillende vraagstukken, voor de Utrechtse wijken Overvecht, Utrecht-Oost, Cartesius en Utrecht Science Park. Twee van de opdrachtgevers lichten hierna hun vraagstuk toe. Een van de opdrachtgevers van Utrecht Science Park is Stephan Troost. De hoofdvraag bij het thema 'klimaatadaptatie' is: Hoe kunnen we de Heidelberglaan vergroenen?

Als je over de Heidelberglaan loopt, waai je soms bijna weg door de luchtgaten. Overal waar je kijkt zie je steen en beton, je bent er mee omringd. De opdracht vanuit opdrachtgever Utrecht Science Park is dan ook: hoe kunnen we de Heidelberglaan vergroenen. Zij willen meer groen voor klimaatadaptatie. Hierbij gaat het natuurlijk niet alleen om de Heidelberglaan, dit groen heeft ook invloed op het gehele USP.

3.2 Frisse ideeën en duurzaam ontwerp voor Utrecht Science Park

Als je binnen een organisatie als de universiteit iets wil bewerkstelligen moet je vaak een lang traject in met veel schakels. De Universiteit, en het Utrecht Science Park in zijn geheel, wordt voor 80 procent bezocht door twintigers. Het is dus ook heel belangrijk om deze generatie mee te laten denken over het vergroenen van het USP. Volgens Stephan kan de organisatie op deze manier weer even terugschakelen naar de praktijk en met kleine ideeën beginnen. De studenten krijgen in de Sustainable City Challenge alle ingrediënten om te komen tot een tof idee.

Stephan is behoorlijk onder de indruk van de inzet van de studenten; “De manier waarop ze zich hebben verdiept in het gebied. Zo zijn ze ook ontzettend bewust van het feit dat we een modulaire oplossing nodig hebben voor dit gebied. Het USP is constant aan verandering onderhevig en het is Heel fijn als hun design duurzaam is. Dat we het kunnen gebruiken ondanks dat de ruimte verandert.”

Interdisciplinaire teams

De Interdisciplinaire teams zorgen volgens Stephan voor een mooie mix tussen meer praktijkgerichte studenten en analytische studenten. Hij merkt op dat de ene student een meer analytische vraag stelt en de ander weer praktisch gericht. De praktijkgerichte insteek is ook goed voor de ontwerpfase. De analytische mensen kunnen dan juist net weer die kritische vraag stellen in het ontwerpproces. Dat is een mooie aanvulling op elkaar.

3.3 Inspiratie voor gezonde en hechte communities voor Cartesius

Lisa Schrijvers en Marja van Reijn zijn de twee opdrachtgevers vanuit Cartesius, wat valt onder het thema ‘Gezond Stedelijk Leven’. In de teams van Cartesius denken studenten na over de invulling van de Community spaces van de heel recent gebouwde nieuwbouwwijk Cartesius in Utrecht.

Cartesius doet inspiratie op in de Blue zones Lisa Schrijvers: “Hoe kunnen we community spaces zo creëren zodat ze ontspanning, rust, zingeving en samenhang waarborgen. Dit zijn allemaal thema’s die wij denken dat anderen belangrijk vinden in een gezamenlijke ruimte. Dit hebben mensen nodig om zich thuis te voelen. Het helpt ook als je weet wie je burens zijn, zodat je eenvoudiger een beroep op elkaar kan doen.”

Het idee van deze hechte communities binnen een woonomgeving zijn geïnspireerd op de zogenaamde blue zones. De zogenaamde blue zones staan voor de vijf plekken op de wereld waar mensen langer en gezonder leven dan ergens anders op de wereld.

Gezonde en duurzame leefstijl

De vraag die de opdrachtgevers zichzelf geregeld stellen; hoe kunnen we het welzijn van de toekomstige bewoners bevorderen met minder impact op de aarde? Als we dat willen bewerkstelligen moeten we veranderen. Idealiter willen ze dat het vanzelfsprekend is dat de bewoners gezond en duurzaam (gaan) leven. Het moet ook kunnen integreren met de leefstijl van de bewoners zelf. De opdrachtgevers van Cartesius willen in samenspraak met de bewoners een gezonde en duurzame leefstijl faciliteren dichtbij huis.

Meer weten over de blue zones? Bekijk vooral de documentaire op Netflix, genaamd: Live to 100, secrets of the blue zones.

4. De Oplossingen

4.1 Een groener en meer verbonden Utrecht Science Park

Vraagstuk: Hoe creëren we (natuurinclusieve) klimaatbestendige buitenruimte die uitnodigt voor ontmoeting voor gebruikers en bewoners van het USP?

Opdrachtgever: Universiteit Utrecht – Campus Development

Locatie: Utrecht Science Park

Winnaar: Mosscape (**oplossing 1**)

Natuurinclusieve werkplekken als ontmoetingsplaatsen voor studenten en medewerkers.

Mosscape-zitplaatsen, geschikt voor één of twee personen, zijn verplaatsbaar en flexibel op elke locatie. De Mosscape-wanden bieden privacy en rust, terwijl het dak beschutting biedt tegen zon en wind. In de winter kan Mosscape worden omgekeerd en transformeren tot een decoratieve mosheuvel voor een groenere uitstraling. Het ontwerp bestaat uit gerecyclede materialen zoals kurk of plastic, bedekt met mos. Mos verbetert de luchtkwaliteit, verfraait de omgeving (waardoor stress vermindert) en dempt geluid

Verbinding met de Botanische Tuinen

Er is een mooie kans om Mosscape te koppelen aan de Botanische Tuinen van Utrecht. De binnenkant van de Mosscape-zitplaats kan worden versierd met illustraties van planten en dieren uit de tuinen, met een link naar de website en een beschrijving van wat de tuinen te bieden hebben voor studenten. Zo worden gebruikers gestimuleerd om meer te leren over het gebied en contact te maken met de natuur door de Botanische Tuinen te bezoeken.

Oplossing 2: The rainbow roof

Aangelegde daken die enkele van de groene gebieden op overdekte tunnels creëren.

Oplossing 3: The Backyard

Een groene oase midden in het Utrecht Science Park.

Oplossing 4: Green Unite

Functionele mobiele en aanpasbare ruimtes op het Utrecht Science Park als centrum voor verbinden en onderzoeken. Green Unit gaat niet alleen over het aanpakken van klimaatadaptatie; het gaat ook om de zorg voor het mentale welzijn van onze studentengemeenschap.

Oplossing 5: Social Hub

Groene muren om de omgeving te koelen.

4.2 Ruimte maken voor rust en ontspanning in Cartesius

Vraagstuk: Hoe zorgen we voor een gezonde en leefbare nieuwe wijk met ruimte voor rust en ontspanning waarbij bewoners het initiatief hebben?

Opdrachtgever: Cartesius Consortium (MRP en Ballast Nedam Development)

Locatie: Utrecht Cartesius

Thema: Gezond stedelijk leven

Winnaar: LIV (oplossing 1)

Community spaces voor rust en ontspanning, geïnspireerd op de Blue Zones, waar het Cartesius Concept met de 8 pijlers dragers zijn voor de gebiedsontwikkeling.

LIV. is een concept dat gericht is op het creëren van een gezonde community in Cartesius. Het maakt gebruik van democratische verkiezingen om alle bewoners de mogelijkheid te geven om hun directe openbare leefruimte vorm te geven. Door voortdurende deelname wordt betrokkenheid en identificatie met de gemeenschap bevorderd.

De buurt wordt opgedeeld in wijken en huizen, waarbij iedere bewoner kan stemmen over wat er gebeurt in hun community spaces, maar ook op grotere schaal voor de hele wijk en het CAB-gebouw. Stemmen vinden plaats via de Cartesius-app maar ook fysiek voor mensen die niet zeker genoeg zijn met technologie. Een community manager zal het proces aanvankelijk stimuleren, waarna de community zelf verantwoordelijk wordt. Dit concept zorgt voor langdurige betrokkenheid en helpt bij het creëren van een community waar bewoners zich thuis voelen.

Oplossing 2: Emphaty=key!

Een tentoonstelling van de bewoners van Cartesius om zo bij te dragen aan meer begrip en verbondenheid in de buurt.

Oplossing 3: 8 community spaces

8 community spaces waar bewoners met dezelfde passies en interesses elkaar ontmoeten.

Oplossing 4: Escape your routine

Escape your routine is een meeslepende omgeving, geïnstalleerd in het CAB-gebouw, waarin een persoon kan binnenlopen en een spel over duurzaamheid kan spelen, waarbij de keuzes die ze maken de uitkomst van het verhaal veranderen.

Oplossing 5: Cartesius Garden

Buren bundelen krachten in de gezamenlijke tuin, waar groepjes van 5-10 burens een stukje grond verbouwen en de oogst delen voor gemeenschappelijke maaltijden.

4.2 Een ontmoetingsplaats voor meer verbinding in Overvecht

Vraagstuk: Hoe zorgen we dat SVO De Dreef een (sportieve) ontmoetingsplaats wordt voor jongeren in de buurt?

Opdrachtgever: SVO DE DREEF

Locatie: Utrecht Overvecht

Thema: Welzijn

Winnaar: Chatball (oplossing 1)

De voetbal met vragen erop als gespreksstarter om de verbinding in Overvecht bij SVO DE DREEF te versterken.

Om het gesprek op gang te brengen is een voetbal ontwikkeld met verschillende vragen erop. De bal kan in meerdere situaties effectief zijn. Ten eerste kunnen vrijwilligers bewoners op straat benaderen met de bal om gesprekken te starten over dingen die leven in de buurt en bewustwording te verspreiden over de club en haar activiteiten. Ten tweede zien kan deze bal worden gebruikt bij bestaande en toekomstige activiteiten, naast wat al wordt aangeboden. Door vragen aan te bieden die de uitdagingen in de buurt aan de orde stellen, meer mensen bereid zullen zijn om actie te ondernemen. Door positieve vragen aan te bieden, kunnen bewoners delen waarom ze van Overvecht houden en de buurt willen verzorgen.

Oplossing 2: Op Dreef!

De jaarlijkse Op Dreef! beurs in Utrecht Overvecht viert de diversiteit van de buurt en brengt bewoners samen. Het biedt bewoners een mooie gelegenheid om het diverse aanbod te verkennen, variërend van smakelijke multiculturele gerechten tot spannende sporten en zinvolle vrijwilligersmogelijkheden.

Oplossing 3: The ChangeMakers Calender

Een jaarlijkse activiteitenkalender gericht op het creëren van verbondenheid en eigenaarschap binnen de buurt. Het project bouwt voort op bestaande activiteiten, zoals barbecues en kinderactiviteiten, maar voegt elementen toe om een jaarlijks project te vormen.

Oplossing 4: Youth Unity Initiative

Oudere en jongere kinderen worden met elkaar verbonden op basis van dezelfde interesses. Dit kan worden gedaan door SVO de Dreef te verbinden met verschillende scholen in Overvecht.

4.3 Aandacht voor actieve mobiliteit in Utrecht-Oost

Vraagstuk: Hoe stimuleren we actieve vormen van vervoer?

Opdrachtgever: Goedopweg

Locatie: Utrecht Oost

Thema: Duurzame mobiliteit

Winnaar: Kidical Active (oplossing 1)

Door community building en een speelse strategie te implementeren, moedigt Active kinderen aan om elke dag naar school te lopen.

95 procent van de ouders woont dichtbij de school van hun kinderen. Gemiddeld is het een wandeling van 600 meter. Toch zien we dat 6 op de 10 ouders hun kinderen met de auto naar school brengen omdat ze bang zijn om hun kinderen alleen te laten lopen. Met dit gedrag normaliseren we kort autorijden. We moeten dit gedrag veranderen.

Kinderen die lopend of fietsend naar school gaan, hebben een grotere kans om die gewoonte aan te houden naarmate ze ouder worden.

Laten we actief worden en lopen weer leuk maken!

Oplossing 2: Active Streets

Straten anders inrichten, met minder auto's in het zicht, vergroot de afstand tot auto's, wat leidt tot een voorkeur voor actievere mobiliteit zoals lopen en fietsen voor met name de korte afstanden. Dit herontwerp biedt niet alleen een groenere omgeving, maar creëert ook ruimte voor actieve mobiliteit in de straten.

